

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету історії та
міжнародних відносин
/Віталій АНДРЕЙКО/
« 30 » червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА ПОВСЯКДЕННЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітня програма	Культурологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «**Культура повсякдення**» для здобувачів **першого (бакалаврського) рівня** вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки**, спеціальності **034 Культурологія**, освітньої програми «**Культурологія**».

Розробник: Леньо П. Ю., к.і.н., доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **археології, етнології та культурології**

протокол № 11 від «9» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Світлана МИШКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних – 3	2	2
	Лекції:	
	32	8
	Практичні (семінарські):	
	12	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Культура повсякдення**» є засвоєння матеріалу, що відноситься до предметного поля повсякденної культури. Студент має розбиратися в теоретичних та практичних аспектах студій повсякдення, вивчати повсякдення з погляду аналізу його різних феноменів та категорій.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК - 01
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ЗК – 02
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК – 03
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ЗК – 04
Цінювання та повага різноманітності та мультикультурності	ЗК – 06

Фахові компетентності

Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.	ФК-01
Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;	ФК-03
Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).	ФК-04
Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства	ФК-05

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Культура повсякдення**» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми :

ОК 01. Вступ до спеціальності

ОК 04. Основи матеріальної культури

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Культурологія**», вивчення навчальної дисципліни «Культура повсякдення повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію	ПРН-1
Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру	ПРН-2
Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.	ПРН-3

Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.	ПРН-4
Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу.	ПРН-10

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Культура повсякдення»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати історію становлення й розвитку дисципліни культура повсякдення.	ПНР 1
Вміти вибрати тему дослідження, зібрати та проаналізувати матеріал і написати текст з культури повсякдення, застосовуючи методологію аналізу категорій та проявів повсякденної культури	ПНР 2
Орієнтуватися в проблематиці, розуміти культурну обумовленість повсякдення. Вміти аналізувати різні види джерел з погляду концепції повсякдення	ПНР 3
Володіти теоретичним та понятійно-категоріальним апаратом дисципліни	ПНР 4
Розбиратися в феноменах культури повсякдення, вміти їх аналізувати та інтерпретувати	ПНР 10

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: відповіді на семінарських заняттях, контрольні роботи, залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю : доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних завдань. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, захист реферату

Форма модульного контролю : письмова контрольна робота. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю : усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Т1	Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
	T2	T3	T4	T5-6		
12	12	12	12	12	60	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	20	40
Модульна контрольна робота	1	60
Разом		100

Об'єктами поточного контролю знань студентів є :

- Активність та результативність роботи на практичних заняттях
- Виконання завдань самостійного опрацювання
- Виконання індивідуальної роботи

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає розгорнуті письмові відповіді на 2 завдання/питання. Кожна правильна відповідь максимально оцінюється в 30 балів. До модульної контрольної роботи допускаються студенти які відвідали не менше 90 % аудиторних занять і отримали не менше 60 % від можливої кількості балів за поточну роботу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Вступ до предмету дисципліни.

Повсякденність як предмет дослідження соціально-гуманітарних дисциплін. Підходи до поняття повсякденності. Риси (ознаки) повсякдення (А.Шюц). Загальна характеристика повсякдення та культура повсякдення. Основні підходи до вивчення культури повсякдення : cultural studies, соціологічні та історичні дослідження повсякдення. Дослідження культури повсякдення в українській науковій традиції.

Тема 2. Простір і час повсякденності.

Простір повсякдення як фізичний та соціальний виміри. Межі фізичного та соціального простору. Приватний, публічний, приватно-публічний простір. Загальна характеристика часу повсякдення. Проблематика межовості повсякденного і неповсякденного часу. Структура часу повсякдення.

Тема 3. Речовий вимір культури повсякдення.

Речі як феномени культури. Речі через оптику функціонального підходу. Образи речей (за Г.Кнабе): соціальний, духовний та соціологічний . Людина і речі у відмінних режимах взаємодії. Одяг як особлива річ. Одяг як елемент тілесності. Одяг як мова та знак і маркер культури: семіотичний підхід. Феномен та повсякдення моди.

Тема 4. Тілесність та тілесні практики в культурі повсякдення.

Тіло як феномен культури. Тіло і тілесність. Тіло зовнішнє і внутрішнє. Тілесний канон. Тіло природне і соціальне. Тіло як культурний конструкт. Техніки тіли (М.Мосс). Параліч лівої руки в культурах (Р.Герц.). Тіло та тілесність в європейській культурі. Тіло та тілесність в українській традиційній культурі. Структурно-семантичний підхід до аналізу тіла та тілесності.

Тема 5. Гастрономічна культура

Харчовий код культури. Гастрономічна культура : структура та функції. Режими харчування в історичній перспективі. Їжа та їдці в культурах. Їжа святкова та буденна. Харчова культура народів світу.

Тема 6. Почуття та емоції у культурі повсякдення.

Історія вивчення емоцій та почуттів. Основні поняття історії емоцій. Без/емоційність як елемент культури поведінки. Емоції в практиках традиційної обрядовості. Темперамент та емоції в повсякденній культурі.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Вступ до предмету дисципліни	14	6				8
Тема 2. Простір і час повсякденності	14	4	2			8
Тема 3. Речовий вимір культури повсякдення	18	6	4			8
Тема 4. Тілесність та тілесні практики в культурі повсякдення	14	4	2			8
Тема 5. Гастрономічна культура	14	4	2			8
Тема 6. Почуття та емоції у культурі повсякдення.	14	6	2			6
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	90	32	12			46
Разом за семестр	90	32	12			46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Вступ до предмету дисципліни	10	2				8

Тема 2. Простір і час повсякденності	14	2	2			10
Тема 3. Речовий вимір культури повсякдення	14	2	2			10
Тема 4. Тілесність та тілесні практики в культурі повсякдення	12	2				10
Тема 5. Гастрономічна культура	20					20
Тема 6. Почуття та емоції у культурі повсякдення.	20					20
Разом за семестр	90	8	4			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Простір як категорія культури повсякденності	2	2
2	Час як категорія культури повсякденності	2	2
3	Тіло та тілесність	2	
4	Емоції в культурі	2	
5	Речі і повсякдення	2	
6	Одяг і культура повсякдення	2	
Разом		12	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Простір повсякденності	16	9
2	Час повсякденності	10	9
3	Емоції в повсякденній культурі	10	20
4	Тіло та тілесність	10	20
5	Речовий світ культури	10	20
Разом		46	78

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Риси (ознаки) повсякдення.
2. Основні підходи до вивчення культури повсякдення : cultural studies, соціологічні та історичні дослідження повсякдення.
3. Загальна характеристики повсякдення та культура повсякдення.
4. Простір повсякдення як фізичний та соціальний виміри.
5. Приватний, публічний, приватно-публічний простір.
6. Загальна характеристка часу повсякдення.
7. Структура часу повсякдення.
8. Функціональні підхід до вивчення речі
9. Образи речей.
10. Людина і речі у історичних режимах взаємодії.
11. Одяг як елемент тілесності.
12. Одяг як мова та знак і маркер культури: семіотичний підхід.
13. Тіло і тілесність.

14. Тіло як культурний конструкт.
15. Техніки тіла (М.Мосс, Р.Герц)
16. Структурно-семантичний підхід до аналізу тіла та тілесності.
17. Гастрономічна культура : структура та функції.
18. Їжа святкова та буденна.
19. Історія вивчення емоцій та почуттів.
20. Основні поняття історії емоцій.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять використовуються різноманітні демонстраційні матеріали: фрагменти публікацій, аудіо-візуальні джерела та фільми, джерельної літератури. Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (ноутбук, проектор).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Борисенко В. Така житка...: Культура повсякдення українців Чорнобильського Полісся (за матеріалами етнографічної експедиції 1994 р.). Київ : ВД «Стилос», 2011, 224 с.
2. Бродель Фернан. Матеріальна цивілізація культура та капіталізм у 15-18 ст. В 3 тт. Київ : Основи, 1995-1998 (543 с. + 581 с. + 631 с.)
3. Водотика Тетяна. Історія повсякдення. Київ. Початок ХХ століття. Харків: Фоліо, 2020. 251 с.
4. Дракуліч Славенка. Як ми пережили комунізм і навіть сміялися. Київ : Yakaboo publishing, 2019, 208 с.
5. Еліас Норберт. Процес цивілізації. Соціогенетичні та психогенетичні дослідження, Київ : Альтернативи, 2004. 670 с.
6. Каганов Юрій. Конструювання «радянської людини» (1953-1991) : українська версія. Запоріжжя : Інтер-М, 2019. 432 с.
7. Стяжкіна Олена. Смак радянського : їжа та їдці в мистецтві життя й мистецтві кіно /середина 1960-х – середина 1980-х років. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2021, 376 с.
8. Трансформований соціум: повсякденне життя населення західних земель України у перші післявоєнні роки (1944–1953): колективна монографія / відп. ред. В. Ільницький, М. Галів. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2023. 350 с.
9. Шліхта Наталя. Історія радянського суспільства. Курс лекцій. Харків : Акта, 2015. 252 с.
10. Шюц Альфред, Лукман Томас. Структури життєсвіту. К.: Український Центр духовної культури, 2004. 560 с.
11. Emocje w kulturze (red. Rajtar M., Straczuk J.) Warszawa : WUW, 2012. 512 s.
12. The social life of things. Commodities in cultural perspective (ed. Arjun Appadurai), New School University, New York, 1986. 329 p.
13. Bennett Andy. Culture and Everyday Life. London SAGE Publication LTD, 2005, 216 p.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)